

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an . . . 20 cor.
 pe 1/2 an . . . 10
 pe 1/4 an . . . 5
 pe 1 luna . . . 2
 Nr-ii de Duminică pe an
 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 10

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înalate în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 503

Scrisori nefrancațe nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Răspunsul „mangriștilor“.

Nici dacă am fi chemat și călăuzit în patrie pe Muscali cari să prăbugească vieța de stat, presa maghiară nu ne-ar injura mai strajnic ca acum, că în ședința de Lună a congregației am cerut ceea ce este înscris în lege și s'a hotărât încă în luna Februarie 1869.

M. Veliciu, presidentul clubului comitatens român, în numele tuturor Românilor din comitat, a interpelat pe vicecomitele Dálnoky asupra omisiunii că protocolul ședințelor congregației nu se face și în limba românească.

Ce s'a petrecut cu acest prilej, nu discutăm aci. Dar ținem să răspundem ziarelor locale, cari se năpustesc cu adevărată furie asupra Românilor.

„Arad Közlöny“ și „Arad és Vidéke“ spun că Românii au venit cu această afacere numai pentru a se răsbuna că Mangra n'a fost întărit. O știu însă toți din club, că afacerea limbii ne-a preocupat înainte ca Mangra să fie candidat măcar, la episcopat. Tot așa: se știe că s'a hotărât în clubul român încă astă-vară ca să fie desbătută chestia și dacă lupta s'a dat acum, după neîntărirea lui Mangra, este numai o întâmplare. Astătoamnă Românii erau ocupați cu munca, nu puteau veni în număr destul de imposant la ședință. Eată de ce această campanie s'a lăsat pentru congregația de iarnă.

Dar în sfârșit să zicem că din răsbunare s'a făcut totul.

Și atunci dreptatea pe partea noastră este. Căci în atâtea congregațiuni într'adevăr, Românii s'au arătat prevenitori față de cei din fruntea comitatului. Răspunsa care a fost însă? Aceștia au crezut că bunăvoința noastră este — abdicare. [Din câte a promis

și fișpanul și vicișpanul, nimic nu s'a realizat, ci din contră, după-ce ambii s'au încălzit în scaun, și-au luat curagiu să se amestece și unde nu au nici cel mai mic drept. Cine nu știe oare, de pildă, rolul jucat de fișpan în alegerea de episcop al Aradului și mai ales în ce privește campania ce s'a dus ca cel ales să nu fie întărit?

Nemernici și lași am fi, dacă după toate acestea, nu ne-am scula ca un singur om, și să dăm celor dela putere să înțeleagă, că nu-i vom lăsa să-și bată joc nici de biserica, nici de neamul nostru. Cu atât mai puțin abdicăm la un singur șir din câte cuprinde legea despre naționalități. Ear' câte nu sunt în lege și e drept să fie, vom cere cu străduință să ni se acorde.

E ridicol deci „Arad és Vidéke“ dacă socotește că prin amenințări o să ne desconcerteze.

Eată ce scrie adică foaia dlui comite suprem:

„Scandalul de ieri ne-a arătat, că lovitură de detentorii puterii de stat au dat dușmanilor nostri neastimpărați prin neîntărirea lui Mangra, 'i-a durut, dar' nu i-a frânt, nu i-a învățat minte.

„Bine! Știm noi să lovim și mai tare. Putem noi să lovim așa de tare brațul dușman, că acesta va deveni incapabil de a mai lupta și pentru vecie o să-i cadă arma din mână. Pe biroul Dietei stau mulțime de adrese cari urgentează revisia legii de naționalități și dacă e nevoie, se va și face această revisiune așa fel, în cât pentru vecie va amuți obstrucția valahă“.

Care va să zică prin neîntărirea lui Mangra asta au țintit-o cei dela putere: să ne frângă!

Eram deci cu atât mai ales datorii să răspundem și prin o atitudine

bărbătească să dovedim, că stăm în treg și mai încheagăți ca ori-și-când.

Cât privește acum amenințarea, că vezi Doamne, vor revizui legea de naționalități, e o copilărie! Adică ce câștig mare este pentru noi că avem o lege de naționalități pe care n'o respectă nici guvernul nici subalternii săi?! Din partea noastră pot s-o abroge mâine, că de fapt n'am pierdut nimic. Ear de jure pentru noi există și va exista câtă vreme avem bărbăția să ne espunem pentru drepturi naționale. Bărbăția aceasta, crește din zi în zi. Credem că nici Ungurii nu se îndoiesc de asta.

Intocmai ca „Arad és Vidéke“, organul kossuthiștilor, „Függetlenség“ este și el foarte revoltat că noi susținem în comitat dreptul limbii românești. Chiar li ia în nume de rău fișpanului că ne lasă să vorbim românește. Cât despre limba protocolară românească, zice că așa ceva nu se poate admite. În ce privește modul cum ar trebui să fim tractați, aduce ca exemplu satrapia lui Tabajdy, care ca fișpan nici în Caraș-Severin nici la Arad n'a permis limba românească.

Ei și? Omorât-o oare prin manoperele sale sentimentul românesc? Este oare comitat, în care Românii să lupte cu mai multă vigoare ca tocmă în aceste două comitate? Și nu este oare azi în Caraș-Severin și limba română limbă protocolară?

De almiteri că autorul articolului din foaia kossuthistă nu-și dă seamă de cele ce scrie, dovadă sunt și următoarele șire:

„Oare ce s'ar zice în România, dacă cine-va s'ar apuca să vorbească ungurește în vre-un județ?“...

Și e doctor în drept — cel ce pune asemenea întrebare!

Dar onorabile! România e stat

național, acolo Ungurii sunt așa de puțini, încât în vieța statului nu joacă nici un rol. Până-ce Ungaria e stat poliglot și noi, slavă Domnului, suntem majorități zdrobitoare într-o mulțime de comitate

Comparația este deci nepotrivită.

Și de unde și până unde ar fi o „degradare a limbii maghiare“ dacă pe lângă limba oficioasă maghiară s'ar introduce ca limbă protocolară și cea română? Dar e legea care dispune aceasta și credem că un Deák, Eötvös și Andrassy vor fi fost ceva mai geloși pentru limba ungurească decât — scriitorul dela „Függetlenség“...

De almiteri și purtarea din congregație a concetățenilor nostri maghiari și atitudinea ziarelor lor nu este decât un îndemn pentru toți Românii din comitatul Aradului să stăruie pe calea apucată.

Russu Șirianu.

Conferență intimă este convocată mâine la Timișoara în vederea alegerii de episcop la Arad. Conferența este convocată de dl Josif Gallu. După câte am aflat, starișful Hamsea și frații Belez nu sunt invitați, ci s'au convocat deputați, între cari să fie cu putință a se vorbi de abandonarea candidaturii lui Hamsea. Dl Gallu prevede căderea și a treia-oară a lui Hamsea, de aceea după-cum aflăm, d-sa n'ar fi dispus să se mai expună pentru o candidatură imposibilă.

Se prea poate deci, ca după conferența dela Timișoara Aug Hamsea să nu mai candideze nici chiar în presa maghiară ca și candidat la episcopia din Arad.

Obiectivitatea dlui Ivan...

Prea onoratul asesor consistorial Nicolae Ivan scrie în „Telegraful Român“ un articol la care țin să reflectez. Din două motive: 1) pentru-că scrie și despre mine; 2) pentru-că unor vechi tovarăși de luptă ai mei le face o mare nelăptate.

PARADOXE.*)

— Proverbe glosate —

Doamnelor și Domnilor!

Să nu vă așteptați dela mine la lucruri mari, descoperiri epocale... N'am să vă vorbesc nici de taine de tualată, nici de conversații între oameni și ingeri, ca st. mei antevorbitori, ci am să vă dau numai puține observări prinse în fuga vremilor, și puse pe hârtie în fuga condeiului... Observări ce mie poate mi-s'au părut mai interesante, decum vă vor părea d-voastră. Și de va fi așa, veți avea în schimb cel puțin o mângâiere: că voi fi scurt și nu voi vorbi în poezie, un merit ăsta destul de mare, azi, când toți românii vorbesc în poezie.

Nu înzădar a cântat doară marele nostru bard „Românul e născut poet“! Da, suntem un popor de poeți. Incepând dela copilul abia eșit din fașă, până la moșneagul gârbovit de povara anilor, toți scriem poezii. Eu nu cunosc încă român care cel puțin odată în vieța să nu fi visat să îmbogățească literatura română cu un volum de poezii neprețioase... O singură dată am at de unul, care în viața întreagă încă nici odată nu scrisese nici cea mai mică poezie. Ați auzit? Nici cea mai mică poezie, dar cum m'am

convins mai târziu, nici acela — n'a fost român.

Da, bine zice proverbul: „Românul e născut poet“. Numai cât are un cusur: nu e complet! Completat ar suna anume: „Românul e născut poet — rău“. În adevăr: suntem oamenii cei mai rei. Nu aluzie vrea să fie asta, ci constatarea unui fapt.

Dar prin asta nu vreau să zic că proverbele noastre românești sunt mincinoase! O nu! Ele sunt numai incomplete, precum veți avea încă prilej să vă convingeți în curiud.

Mie imi plac proverbele române mai ales pentru sinceritatea lor, două calități cari între împrejurările vitrege de astăzi nu se pot în de ajuns apreția.

Spre pildă, proverbul român deja citat zice pur și simplu: „Românul e născut poet“. Nu se amestecă în politică, în certuri confesionale, daraveri casnice, nu zice: Românu' „activist“ sau „pasivist“, „tribunist nou“ sau „tribunist vechi“, „liberal“ sau „conservator“, „gr.-oriental“ sau „gr.-catholic“ ceea-ce ar putea s'o facă dacă n'ar avea în așa grad dezvoltat simțul imparțialității...

E și asta una dintre însușirile noastre frumoase moștenite dela străbunii noștri glorioși! (La locul ăsta, așa între paranteze trebuie să vă fac declarația că de câte ori

vine vorba de acești străbuni glorioși, de columna lui Traian, de gloria neamului românesc, viitorul lui de aur, însușirea românilor pentru tot ce e românesc, jertfele aduse în interesul propășirii românilor și alte astfel de lucruri frumoase — imi ridică pălăria. Imi place anume să fu prevenitor față de — străini și necunoscuți.

Noi nici odată nu uităm de origina noastră mândră. Avem memorie bună, tot atât de bună ca și străbunii noștri, despre cari se zicea că „injuriorum et beneficiorum memorem esse solet“ — adică are obiceiul „să-și aducă aminte de toate siluirile și bine-facerile ce i-se fac“, sau cum zicem azi atât de pregnant: „Românul ține minte!“

Vedeți, cum să țin proverbele noastre lanț. Am ajuns la un nou proverb. Și aici trebuie să vă fac însă observarea, că și acest proverb e cium gărit, incomplet. Conține adică numai partea întâi al unui adevăr mare. „Românul ține minte — de toate greșelile sale, dar numai ca să le comită din nou“.

Înzălar avem manuale de istorie națională și bisericăască, cărți cari vor să ne învețe cum trebuie să ne iubim neamul, cari ne arată adevărata cale a propășirii; de noi nu se leagă nimic. Ținem minte de toate greșelile ce ni-se pun înaintea ochilor, dar numai ca la vremea dădă să le comitem a doua oară.

Pot dar zice că din cărțile noastre de istorie nimeni n'a învățat, nimeni n'a tras foloase. Adică stați! Sunt totuși câți-va cari au tras foloase și învățături, și anume editorii lor. Ei azi știu, că de câte-ori te mână să editezi o nouă carte românească, mai nainte trebuie să te gândești de două ori, să ceri toate împrejurările bine-bine, și numai după aceea să — n'o editezi!

Unii totuși mai învață ceva. La adică ar și fi mirare, dacă n'ar fi așa când suntem un popor talentat... Doar nu înzădar repetă azi fiecare băiețandru: „Românul e talentat dela fire“.

Vedeți numai! Un nou inel la lanțul început.

„Românul e talentat dela fire!“

Oredez însă că proverbul acesta e complet, mai complet decât celelalte! Feri doamne! Și acestuia îi lipsește partea întregitoare! Completat anume sună: „Românul e talentat dela fire, dar — prost“.

Dar asta totuși e prea mult! Veți zice d-voastre. Cum? Talentat și prost?

Vă pare paradox? Poate că la întâia ochire face impresia paradoxității, dar numai la întâia ochire.

Recunosc și eu că românul e talentat, dar nu cedez nici din adausul meu că-i și prost. E talentat nu-i vorbă, vre ne-numerate talente, dar e prost, pentru-că nu se știe folosi de talentele sale!

*) Schită citită cu prilejul sărbării din presara anulat non în Arad.

Scrie anume: „De-odată vine diavolul dela București și se cocofează în virful „Tribunei“ din Sibiu“, și odată „cocofat“, întemeiază în Ardeal cea mai detestabilă școală ziaristică română. . .

Așa acuză dl Ivan pe Slavici, mândria presei române, care dela București ni-a adus limba dulce românească și acel chip fermecător de a scrie; care pe când dl Ivan era preot la robii plătit de stăpânirea ungurească, suferise un an de robie în lupta pentru apărarea drepturilor naționale.

Și în felul acesta-i tratează pe toți câți se grupaseră în giurul „Tribunei“ condusă de Slavici, imputându-le că au introdus în presa română „mâncatul de oameni, acest banditism ziaristic, amară poamnă de băutură“; numește apoi „condeiu simbriaș, existență catilinară“ pe un alt redactor al „Tribunei“, care a stat și el de trei-ori în temniță, tot pentru-că lupta în interesul poporului. . . Peste tot, zice că noi la „Tribuna“ am luptat în „mod mișelesc“, am atacat pe furis, și așa mai departe.

Fiind-că întreg articolul vrea să poarte timbrul obiectivității și începe chiar cu declarația că subscrie cu amândouă mâinile articolele amicului nostru Vasile Goldiș (care condamnă banditismul), rog pe dl asesor să ne spună: când am atacat noi onoarea și familia dlui Partenie Cosma, aiui Gall și a archimandritului Pușcariu? Da, Slavici a atacat activitatea publică a dlui Cosma și l-a silit să demisioneze din prezidenția partidului, (când cu „materialul bun“ ce dl Cosma furnisase lui „Poster Lloyd“); da, „Tribuna“ atacase cu violență pe mitropolitul Miron. Când însă? Și pentru-ce? La 1892, când „Telegraful“ se dase coadă de topor în mâinile Ungurilor, și scrisese incuificabilul articol în contra delegațiunii care era cu Memcran-dul în Viena. Intreaga nație românească protestase însă atunci, în coloanele „Tribunei“, împotriva atitudinii neromânești a „Telegrafului“.

Să ne arate însă dl Ivan o singură coloană în „Tribuna“ unde noi atacam pe Miron în viața lui familiară, măcar că așa cred, nici d-sa nu va nega că ar fi fost destul material de exploatat.

Da, am atacat, earși, strașnic pe Babeș. Nu în onoarea sa însă, ci activitatea lui politică și partidul național român nou-ni-a dat dreptate, căci după cele scrise de noi, conferența națională dela 8/20 Ianuarie n'a mai reales pe Babeș president, cu toată

O dovadă asta de ce atâtea talente românești nu ajung la nimic. Nu-și știu alege terenul potrivit talentului. Nicăiri nu găsim la spusele aste atâtea ilustrații și ilustrații atât de nimerite, ca în literatură. Scriitorii nostri, mai talentați poeți și prozatori nu ajung la nimic, rămân sărăntoci, pentru-că. . . pentru-că sunt proști.

Dacă — pe lângă talentele lor incontestabile — n'ar fi atât de proști s'ar lăsa de literatură, de proză și poezie, s'ar apuca de ceva măiestrie bună, și ar avea din ce trăi. . .

Dar prin asta nu voi să hulesc garda scriitorilor români, să dejoses literatura română, că nu spriginesc literatura română. . . O, nu! Scriitorii nostri pot trăi boierește din munca lor publică, dacă pe lângă această ocupație frumoasă mai au d'acasă — un apanaj de vre-o 10.000 coroane. . .

Și cu aceste sfirșesc, ca cel puțin o singură zicală să n'o fac de minciună, vorba lui Creangă. „E greu românului până începe, că de lăsat ușor se lasă“. . .

Am început și eu greu, dar mă las ușor, de ce sunt convins că mai mult vă veți bucura D-voastră.

Iosif Scepul.

intervenirea d-lui Al. Mocsonyi, ci a încredințat conducerea partidului amicilor nostri.

Și să ne răspundă dl Ivan: oare nu d-sa era redactor responsabil la „Telegraful“ pe acea vreme, nu pe la Alba-Iulia am umblat eu și dr. Iuliu Greucă să cerem satisfacție pentru-că în „Telegraful“ amicului nostru Eugen Brote fusese atacat în onoarea și viața sa familiară? Și putut-am oare să găsim pe autorul acelor articoli? Și nu a urmat apoi „Telegraful“ să mă atace și pe mine în viața mea familiară, scriind, între altele, că mi-am lăsat copiii cerșitori pe ulițele Bucureștilor, pe când orașul întreg știa că țineam la mine și pe bătrânii mei părinți și cei doi copii cari erau și sunt bucuria vieții mele (Acuzarea aceasta a imprumutat-o apoi și Voniga și Măglaș în broșurile și articolele ce au scris). . .

Cât despre aserțiunea că eu l'aș fi tratat odinioară brutal pe tema de „tradare națională“, ear este o acuzație — gratuită. Eu am criticat politica ce făcea „Telegraful“ și faptul că pentru atacurile personale n'am găsit cine să ne dea nici un fel de satisfacție. . . Onoarea d-lui Ivan n'am atins-o însă nici odată. Regret că d-sa vine cu astfel de acuzații chiar când de altfel își exprimă dorința să dispare odată din presa română personalitățile urite și condamnabile.

Mai scrie dl Ivan:

„. . . la noi însă sunt anume organizații, anume duși la cheful, omenii și im-bătăiați, ca apoi să scrie, să scrie cu venin și să ucidă“.

Frații Hamsea și prota Putică să citească cu atenție, că dl Ivan numai la adresa diacului lor de curte a putut să scrie aceste cuvinte.

Asupra aserțiunii privitoare la cel ce „a curățit în biserică binișor holda de ne-gluină“, ocașional vom reveni.

Și până atunci — salut veneratului asesor consistorial.

Dacă va mai scrie însă, îl rog să fie ceva mai obiectiv.

Russu Șirianu.

A doua zi de congregație.

De când ne știm, nu ne aducem aminte ca o congregație arădană să țină două zile, ci mult până la ameză, fișpanii sfirșeau: sute de chestii se aprobau, așa, fără de nici o discuție. În rândul trecut interpelările Românilor au avut ca rezultat că și după ameză a trebuit să se țină ședința. De data asta congregația a ținut până a doua zi la ora 1.

Și Marți Dr. I. Suciu a deschis discuția. L-a urmat Russu Șirianu. Amândoi au scărmanat purtarea de Lună a francemasonului Boksán Szevér, fiul fostului protopop Boșsan, care se arătase mai zelos decât toți soviniștii și își perduse răbdarea rău când Russu Șirianu a criticat pe funcționari. Pentru intreruperea, în care a zis: „Așa om ne dăscălește“, Dr. Suciu l-a luat la refec, după-cum a întrebat și pe fișcul comitatens Dr. Keresztes, dacă a auzit cuvintele lui Boșsan și de ce n'a pornit cercetare în contra lui.

După-ce Severul taichii a îngâmat câte toate, zicând între altele că Russu Șirianu „știe Dumnezeu de unde a venit aici“ și că „nu știe nici românește“ (mare ris între Români, Sever se face negru — galbin de mânie), redactorul nostru l-a executat cum trebuie, vorbind însă numai românește, cu tot necazul mare și protestarea Ungurilor.

S'a urmat apoi ordinea de zi, încingându-se discuția mare asupra drumurilor din comitat.

Au luat parte la această discuție dintre Români Dr. Suciu și R. Ciorgariu.

A venit deasemenea în discuție furșagurile lui Kriványi. Aici a vor-

bit Dr. St. C. Pop, și Dr. I. Suciu, așa fel însă, că ear' s'a produs o furtună colosală. Ungurii vociferau întruna, fișpanul suna clopoțelul și a îndrumat la ordine și de două-ori pe Dr. Pop, care le-a spus adevărurile crude domnilor din fruntea comitatului.

Și s'a urmat astfel cu discuția până aproape de ora 1. Români au stat la postul lor și n'au lasat să treacă o singură chestie mai însemnată fără s'o discute serios și temeinic, lucru la care congregația nu prea era obișnuită, căci în trecut nici nu apucau referenții să spună până în capăt ce au de spus și se striga: „Tudomásul vétetik“ (Se ia spre știre!).

Ziarele maghiare și azi scriu cu înverșunare. Spun că Români au făcut — obstrucție!

Încă nu. Căci dacă am fi decis obstrucția, congregația ar fi ținut și azi și mâne și poimâne. Români vor să arete numai că nu-s mașine de votare.

De peste Munți.

Sub titlul de mai sus tratează adică ziarele din România afacerile noastre.

Le suntem recunoscătoare, că se interesează de noi. Am dori însă mai multă cunoștință de cauză.

„Cronica“, ziar bine redactat de altfel, eată ce scrie adică în numărul sosit eri aici:

Cu cât se apropie alegerea de Episcop la scaunul vacant dela Oradea-Mare, cu atât lupta între frații nostri de dincolo devine tot mai violentă.

Românii grupați împrejurul „Tribunei Poporului“ din Arad, nici nu vor să audă de candidatura lui Hamsea, ei fac toate eforturile spre a o sădărnici, de oare-ce ei ved în Hamsea un agent al guvernului maghiar, un controlor, în fine ved omul care ar aduce cu venirea sa la tronul Episcopului, știrbirea autonomiei bisericii și cu ea introducerea limbii maghiare în mod obligatoriu, pentru o seamă de cursuri a le Preparandiilor.

Cu totul altfel gândesc românii cari înconjură Tribuna din Sibiu și Mitropolitul Meșianu.

Acuzațiile ce ei aduc în contra lui Mangra sunt tot atât de grave și mai în același fel formulate.

Această nenorocită stare de lucruri folosește încă guvernului unguresc în cel mai înalt grad. El și-a ajuns deja unul și cel mai principal punct din programul său sau d'a strivi naționalitățile; i-a împărțit pe români în două tabere pe care le-a asmuțit una în contra alteia și potrivit vechiului proverb românesc: Când doi se bat al treilea câștigă, așa se va întâmpla și în alegerea dela Oradea-Mare.

Pentru ce românii nu și închid ochii și astupă urechile la toate câte se spun pentru conducătorii lor?;

pentru ce nu asvârlă din inima lor negrele gânduri ce au încolțit prin grija dușmanilor?;

pentru ce nu și deschid brațele spre a stinge ura dintre ei, printr'o frățescă uitare a certelor?;

pentru ce n'ar fi ei uniți, ca în totdeauna?

Cine nu știe însă chiar în România, că la Oradea-Mare nu este episcopie română gr.-orientală ci alegerea din chestie se face pentru scaunul vacant dela Arad?!

Și încă ceva: ar fi în interesul bisericii române ortodoxe ca cei din Sinodul aradan să-și dea mâna pentru ca uneltele guvernului unguresc să se întărească încă?

Finanțele României.

Ministerul finanțelor a trimis la tipar situațiunea lunară a tesaurului public la 30 Noemvrie 1902.

Din această situațiune, rezultă că încasările pe exercițiul în curs 1902—1903

se urcase la 30 Noemvrie 1902, la suma de lei 164.018.912 bani 84, ear plățile la suma de lei 131.410.269 bani 12, lășând astfel un excedent bănesc de lei 32.608.643 bani 72.

Față cu încasările din exercițiul precedent 1901—1902, la aceeași dată, încasările pe exercițiul curent presintă un spor de lei 15.694.143 bani 05.

Acest spor provine: dela contribuțiunile directe, lei 1.184.000; dela contribuțiunile indirecte, lei 8.953.000; dela monopolrie Statului lei 1.614.000; dela ministerul domeniilor, 2.700.000 lei, etc.

În același timp, tesaurul posedă în numerar, la administrațiunile financiare de județe, suma de 53.216.887 lei, bani.

Cu această sumă se acoperă cuponul de 1 Ianuarie 1903, de 17 milioane; cuponul dela 1 Aprilie, de 13 milioane; cupoanele de 1 Maiu 1 Iunie și chiar o parte din cuponul dela 1 Iulie 1903.

Tesaurul dispune încă, din produsul împrumutului de 175 milioane în bonuri de tesaur, de o sumă de 3.508.986 lei, 39 bani, destinată a acoperi cheltuielile pentru lucrările extraordinare în curs de executare.

Printul Germaniei în Rusia.

Principele imperial al Germaniei și marele Duce moștenitor al Rusiei, au sosit la Nowgorod Lunt după amiază.

După-ce au vizitat casarma regimentului Viborg, al cărui șef onorar este Imperatul Germaniei, cei doi prinți au luat parte la dejunul ce li-s'a oferit de corpul ofițeresc.

Comandantul regimentului a ridicat un toast pentru Imperatul Wilhelm, ear principele imperial german a toastat pentru Tar exprimând în același timp cele mai căluroase urări ale Imperatului Wilhelm pentru prosperitatea regimentului. Toastul Principei imperial german a fost primit cu aclamațiuni entuziaste.

Comandantul regimentului comunicând apoi, în manegiu, soldaților, saluturile Imperatului Wilhelm, aceștia au răspuns prin aclamațiuni prelungite.

Principele imperial al Germaniei și-a luat rămas bun în modul cel mai cordial, dela marele Duce moștenitor al Rusiei și a plecat în Germania.

Iarnă grea.

Nu s'a văzut vre-o dată o iarnă așa de grea, ca anul acesta. Au fost în țară, în care frigul a fost mai mare ca acum, însă o iarnă care să fie de o potrivă de aspră și de grea pentru toată Europa, nu se pomeneste de mult.

La Neapoli a suflat Lunaș trecută un vânt nordic și a nins așa de mult în cât s'a acoperit Vezuviul cu un strat gros de zăpadă. Când s'au sculat de dimineață Neapolitanii au rămas uimiți văzând colosul muntelui, care scotea vapori calzi, că era îmbrăcat în alb.

În tot Nordul Italiei domnește un frig aspru. La Milano termometrul arată 5° frig, cu mari straturi de zăpadă. Lucrătorii dela tunelele Simplon, trăiesc într'o diferență de temperatură de 70 grade, de oare-ce în tunel este o căldură tropicală, ear afară un ger ca în Siberia. S'au luat măsuri severe, ca trecerea dela frig la căldură să fie nesimpțită și gradată.

Căpitanii de pe vapoarele cari merg la New-York și Southampton, spun că pe Oceanul-Atlantic domnesc furtuni îngrozitoare.

La Biarritz, la Isle d'Aix și la multe alte localități de pe coasta mării, unde clima a fost în totdeauna plăcută, anul acesta este foarte friguroasă.

La Londra 200.000 de copii descule și fiamânzi au manifestat pe o stradă principală, ca să atragă simpatia și mila publicului, din cauza miseriei și a frigului.

În Marea Nordului domnește un frig enorm, care întrece cu mult faigul din Nordul Rusiei.

La Viena termometrul arată 7° frig din care cauză Dunrea a înghețat.

În toată Austro-Ungaria suflă un vânt de Nord, care a scăzut temperatura în unele locuri până la 20° frig.

În Turcia de asemenea. De câte zile a început să cadă cantități mari de zăpadă însoțite de vijelii, cari au produs nenorociri mari pe uscat și pe Mare. Că merțul în multe locuri este cu totul paralizat.

Multe lacuri din munții Alpi au înghețat lucru care nu s'a văzut nici-odată

de care-ce la poalele munților Alpi a domnit întotdeauna o climă dulce.

Încă privește România frigul din anul acesta n'a mai fost de multă vreme.

Ieri la Bacău și Roman termometrul a arătat 23° frig și lucru curios, la Sinaia Câmpina și Câmpulung 4° de căldură.

* * *

Gerul la Viena dela 7° grade a crescut pe ziua de ieri 12° frig, ear' în Austria de jos, pe la Tirol, termometrul arată 22° frig, cum nu s'a pomenit vre-odată.

În frumoasele și încântătoare păduri din Tirol, animalele sălbatice, cerbi, mistreți, căprioare, iepust etc. mor înghețate de frig. Multe căprioare și numeroși cerbi au coborât la sate, după mâncare și climă mai dulce.

De asemenea și în Italia se semnalează numeroase victime de care-ce populațiunea n'a fost obișnuită cu un frig prea mare.

Namul în Spania sunt ploți și inundații. Căile ferate din Catalonia au fost distruse. La Cadix furta a sfărâmat mai multe căruțe.

În portul Barcelona s'au ciocnit vapoarele „Calvo” și „Roca”, înecându-se acesta din urmă.

La Caparrosa rîul Aragon a inundat 14 case și a înecat mai mulți oameni.

Din cauza de ploți, tot în Spania, la Arizgra, s'a dărâmat un mal, care a distrus numeroase căsuțe.

Pentru cei cari patinează, să nu se uite că aproape de Tiflis, în Rusia, s'a rupt ghiata de patinagiu și s'au înecat 30 de patinatori.

Cu drept cuvânt spun ziarele străine că iarna aceasta, din cauza frigului a și victimelor, va rămâne o iarnă istorică.

Răscumpărări de Anul-nou.

La apelul făcut de Dr. N. Oncu de a răscumpăra felicitările de Anul-nou prin dăruiri pentru biblioteca ce se întemeiază la Casa Națională, au mai răspuns următorii:

Suma precedentă Cor. 435.04

Ioan Codrean, preot, Siciău . Cor. 5.—
I. Vuiculescu, preot, Sepreus . Cor. 5.—

Total . Cor. 445.04

Din străinătate.

Din Camera franceză. Camera deputaților a adoptat proiectul de buget al coloniilor, cu o reducere de 1000 lei acceptată de ministrul Coloniilor, ea o indicațiune a dorinței Camerei de a se restringe, cu câte-va colonii, garnisoanele prea mari. Camera a adoptat apoi cu 248 voturi contra 244, un amendament, acceptat și de ministru, prin care guvernul este invitat de a lăsa toate stabilimentele școlare din Colonii.

Deputatul Lasies a dezvoltat interpe-larea sa asupra uneltirilor internaționaliste și antimilitariste, ajacând pe deputatul Ja-ués, care a declarat căndva că tripla alianță este contrabalanța necesară șovinismului francez.

D. Jaurés își justifică cuvintele în-criminate și declară că Franța a suferit o mutilațiune teritorială, care a fost o atingere a dreptului gițiilor; niciodată însă nu vom putea accepta, a zis dl Jaurés, un triumf al forței asupra dreptului. Singurul remediu la o soluțiune definitivă a acestor conflicte între popoare trebuie să fie opera-păcel bazată pe desarmarea generală simultană.

Generalul André, ministrul de războiu, răspunzând, a declarat că cea mai bună garanție a păcel nu este decât o armată puternică. Alianța noastră cu Rusia, a conchis ministrul de războiu, o datorim numai puterii noastre.

Camera votează la urmă cu 453 voturi contra 37 o ordine de zi, prin care se aprobă declarațiunea guvernului.

Miserie în Franca. În Bretagne în partea nord vestică a țerei, locuitorii pescari au ajuns în mare miserie din cauza că sardinii anul acesta n'au venit. În Paris s'a pornit o mare mișcare pentru ajutorare a celor ajunși în miserie. Pierre Loti, autorul renumit al „Pescarului Irlandez” a publicat în coloanele ziarului „Figaro” în limbă poetică o provocare către public în interesul poporului breton. Teatrele aranjază mereu reprezentații pentru poporul lipsit din Bretagne. Mai în urmă au pre-

dat în teatrul Antoine piesa lui Heijermaus „Speranță”. Aceasta piesă de tablouri foarte mișcătoare din viața pescarilor holandezii.

NOUTĂȚI.

ARAD, 28 Ianuarie n. 1903.

Condannabil! Pentru a-l ajuta s'ajungă episcop, guvernul prin agenții săi pune la cale cel mai nepermis amestec în afacerile noastre bisericesti, în favorul lui Hamsea.

Ni-se scrie anume din Beiuș, că pentru alegerea de deputat sinodal s'au pus în mișcare toți agenții administrativi. A candidat adică și N. Pap, directorul financiar din Orade, pentru a cărui alegere antistitiile comunale, dar indeosebi notarii unguri și ovrei, au agitat și uneltit în chip neiertat.

Beiușeni, cari au prins de veste, au și adresat un protest telegrafic primului ministru Széll, precum au făcut cunoscut și vicarul Mangra.

Deputatul Linch grațiat. Din Londra se depeșează ca deputatul Linch a fost grațiat, sentința de moarte s'a schimbat în temniță pe viață.

Procesul de presă al lui Bartha Miklós. Ieri s'a pertractat înaintea tribunalului din Budapesta procesul de presă intentat de Bartha Miklós în contra ziaristului Zsoldos László, care a scris articoli foarte compromițători despre Bartha în „M. Szó”. A fost ascultat ca martor și Széll Kálmán, asupra împrejurării că a folosit ori nu Bartha intervențiunea lui spre a câștiga împruturi de bani. Fasiunea prim-ministrului a a fost favorabilă pentru Bartha.

Tribunalul l'a aflat pe Zsoldos vinovat și l'a condamnat la 1 lună închisoare și 200 cor. amendă.

Emigrări din Bacău. Până acum mergeau la America să-și caute noroc numai de prin comitatele slab dotate cu pământ productifer. Acum însă primim știri care sigur va fi cel mai trist dat al cronicele emigrărilor. Din Bacău bogată emigrează oameni și încă nici nu s'araci. Să depeșează adevăd din Baja că în satul Bikity, comitatul Bács-Bodrog, zilele acestea pleacă 200 familii avute de economi, spre America-sudică. Țeranii și-au prefăcut în bani toată averea și au de gând să se așeze în Brazilia.

Câți Slavi sunt? Publicistul bohem Niederle a adunat datele referitoare la aceasta. După statistica oficială la finea anului 1900 au fost în lume cu totul 136,882,418 Slavi. Niederle însă notează că după prețuirea unor seminții slave, numărul slavilor se urcă la 138,591,800. Înmulțirea anuală trece peste 2 procente. Suma de mai sus să împarte astfel între popoarele slavice:

Ruși	95 milioane
Poloni	18
Sloveni	1
Serbi și Croați	7
Bulgari	6

Numărul Boemilor e 7,500,000. Din suma generală numărul care lipsește îl formează Slavii emigrați în America și alte părți.

Nuncio papal din Viena — cardinal. După înștiințările ziarului „Zeit” din Viena pe nuncio Talliani din Viena la proxumul consistor il vor numi cardinal. Talliani după aceea se va întoarce la Roma și urmașul lui va fi monsignorul Granito Pignatelli di Belmonte de present nuncio la Bruzella.

„Serată Bohemă”. Completăm programa seratei boheme ce va avea loc Sâmbătă, la 31 Ianuarie, la 8 ore seara, în „Casa Națională” din Arad, cu nou și peste măsură interesante puncte.

În afară de cele publicate în numărul trecut al acestui ziar, mai adăugăm de astă dată următoarele:

Solo în duet.

Marș invisibil, à-la razele Röntgen.

Artificii splendide.

Etc.

Intre prezenti se vor sorti patru premii, și anume: 1. Calendarul „Minervet”, pe anul 1903; 2. Din bătrâni, de Ioan Slavici; 3. Almanachul Societății „Petru Maior”; 4. Istoria literaturii române, de N. Iorga.

Taxa de intrare, de persoană 1 cor. Suprasolviri, peste 50 cor. nu se primesc.

Impăcarea Regelui Leopold cu Stefania. Se anunță din Nizza: După știrile ce sosesc din Bruzela, Regele Leopold al Belgiei peste câte-va zile va sosi la Riviera. Regele va descinde la Ville-Franche-sur-Mer. Se vestește că aristocrațiunea de acolo să silească mijloci o întâlnire între Regele și fiica sa contesa Lónyay. Stefania din partea ei solicită cu o adevărată dragoste fiasco împăcarea și e gata să facă primul pas spre aceasta, chiar și pentru arangierea definitivă și favorabilă a chestiunii rangului și titulaturii ei. Contesa se titulează principesă de Belgia deși tata ei i-a interzis titula aceasta.

Notar ars. Notarul comunal Friedmann Károly din Csaroda și-a petrecut în noaptea dinspre 22 l. crt în restaurantul gării din Beregszász. A avut atâta încât în stare de inconștiență l-au transportat chehnerii într'o odă și l-au pus în pat. Dimineața într'un fum îngrozitor, i-au găsit cadavrul ars. Nefericirea i'a cauzat-o, că s'a culcat cu țigară aprinsă, din care a luat foc patul.

„Times” a trimis pe unul dintre colaboratorii distincți, ca să reprezente ziarul la înmormântare și care a petrecut cociugul între membrii familiei Blowitz. Pomposul cociug de metal de altfel a dispărut aproape în mulțimea de flori și coroane între cari a fost indeosebi remarcabilă prin mărime și florile ei esotice coroana colaboratorilor ziarului Times. Blowitz și-a scris în ultimii ani al vieții memoarele, pe cari le-a cumpărat dela el un mare ziar american — cu un preț destul de onorant, într-un-cât pentru fiecare cuvânt al memoirului a plătit un șilling. Memoirul a constat din o sută publicațiuni și în fiecare publicație a fost mai mult de două mii cuvinte.

Înmormântarea lui Blowitz. După-cum să scrie dela Paris, înmormântarea lui Blowitz, corespondentul jurnalului „Times” din Londra, a fost în 21 Ianuarie. Pe ziaristul decedat, fiind cavalerul ordului legiunii de onoare l-au înmormântat cu pompă militară. Onorurile militare le-a făcut o companie de onoare și când cociugul a fost pus pe carul mortuar tobele învelite în negru au sunat marș funebru.

Vindecarea oficei. Din Paris se telegrafiază că doctorul austriac Marmorek, care lucrează în Institutul Pasteur din Paris, ar fi descoperit un ser în contra oficei.

O altă telegramă din Roma anunță aceeași isbândă a unui profesor dela Universitatea din Bologna.

Un corespondent celebru. Times conșacră un lung și interesant articol necrologie pentru dl de Blowitz, fost corespondent al său la Paris.

Origina celebrului corespondent nu este de loc sigură. El însuși și-a propus să o facă cunoscut. Cu câte-va zile înainte de moartea sa, zicea: „Am multe lucruri curioase de spus, lucruri pe cari nimeni nu le bănuiește, asupra tinereței și a originii mele”.

Când, în 1871 îi s'a propus să fie corespondent al lui Times, avea între 38 și 45 de ani (nici odată nu s'a știut anul exact al nașterii sale) Știa rău englezște, limbă pe care în tot-d'una a vorbit-o cu un accent deplorabil și cu cea mai completă neglijență de pronunțare. În sfârșit, nici odată în viața sa, nu citise un singur număr din Times.

Laurence Oliphant, care-l iniție, desfășură înainte lui, pe parchetul biroului, cele 20 de pagini ale imensului ziar, și îi dădu prima lecție de ziaristică.

În 1872, Delane, marele și celebrul director al lui Times, veni la Paris și sa-

culță, împreună cu Blowitz un discurs al lui Thiers la adunarea națională. Blowitz îl recorduse seara la gara de Nord. „Ce păcat, zise Delane plecând, că nu putem să avem acest discurs al lui Thiers mâne dimineață în Times”.

Blowitz prinse ideea din sbor. Prodigioasa sa memorie trebuia să-l servească să minuneze pe directorul său, și în același timp să demonstreze utilitatea proiectului său favorit: un fir special al lui Times. Imediat se duce într'un birou telegrafic și transmite, din memorie, aproape întreg discursul lui Thiers pe care-l auzise. Debarcând a doua zi la Londra și des-hizând Times Delane nu și putu crede ochilor: Discursul lui Thiers era în ziarul său!

Blowitz deveni corespondentul oficial al lui Times și-și obținu firul special.

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

„Alb și negru”, proză, de Ioan Gorun. Prețul 3 cor. exemplarul.

Depozitul general la Tipografia „Voinței Naționale”. — Tot sicut se mai afla câte-va exemplare din volumul „Câte-va versuri”, de același autor. Prețul 2 cor.

Cărțile se expediesc contra prețului în mandat postal.

ULTIME ȘTIRI.

Cincizeci-și-trei femei mistuite în flacări.

London, 27 Ian. Din Londra firul telegrafic aducea vestea unei colosale nenorociri. Casa alienaților „Col-nay Hatch” s'a aprins și 53 de femei alienate au căzut pradă flăcărilor.

Casa alienaților consista din foarte multe pavilioane și azi dimineață pe la ora 6 1/2 îngrijitorii au observat îngroziți că dintr'un pavilion ies flăcări. Deodată cu iscarea focului a început să bată și un vânt, așa că nu mai putea fi vorba de stingere.

Oribile scene s'au petrecut apoi; nebunii alergau încoaci și în colo, frângându-și mâinile și urlând înflorător pe coridoarele încinse în flăcări și îngrijitorii au putut pe foarte puțin să-i scape. O parte a nefericirilor s'a împotrivit îngrijitorilor așa că aceștia au fost siliți să-i lase în marea de flăcări.

Două ceasuri întregi a durat focul, până ce în sfârșit pompierilor le-a succedat localisa.

Dintre femeile internate lipsese 53 cari sigur, au perit în focul groaznic. Agnoscarea cadavrelor este imposibilă pentru-că nefericirile sunt prefăcuți în câte o singură bucată de carne.

Intempliera tragică a produs în Londra întreagă regrete.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu
Editor Aurel Popovici-Barciannu.

Insertiuni și reclame.

AVIS!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis

cancelaria advocațională

în Aradul-nou, strada principală.

Aradul-nou, Ianuarie 1903.

Cu stimă

Dr. Aurel Crișan,

891 2-3

advocat.

AVIS!

Comuna bisericăscă B.-Comloș (Nagy-Komlos) are la „Timișiana”

40 acți de vândut.

Reflectanții să se adreseze la subscrisul. B.-Comloș, la 9 Ianuarie 1903.

892 2-3

Bucur Draguescu,
preș. comit. parohial.

„VICTORIA“

instituit de credit și economii, societate pe acții.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: 600.000 cor. — Fond de rezervă 300.000 cor.

Depuneri 3.000.000 cor. — Circulația anuală 44.000.000 cor.

Primește depuneri spre fructificare, după cari solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere. — Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei depuneri până la 2000 cor. se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere. Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

657 — 28

Direcțiunea institutului.

A apărut:

STROPÎ DE RÔUĂ

DE

ELENA DIN ARDEAL.

Prețul 1 cor. plus 3 fil. porto.

Se află de vânzare la Administrația ziarului „Tribuna Poporului“.

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru văpsirea părului este MELANOGENE

de culoare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nestricăcios preparat se pot văpsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă. E nestricăcios și întrebunțarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 fileri. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărui păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blondărie, în culoarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlă 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Poftiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boale de pept și plămâni

Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngreșării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra îmbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmei etc.

Prețul: 50 fileri.

698 — 64

SPIRT CONTRA REUMEI (spirtul „Mankóse“)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în casuri de boale de: reumă, de cangrenă, amorțirea muschilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de junghieri, paralisii, amorțea de mușchi și vine, precum și pentru înviorarea pielii etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la oboselile turiștilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior). S'a probat în casuri nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

Telefon 111.

în ARAD.

Telefon 111.

Telefon: 440

Telefon: 440.

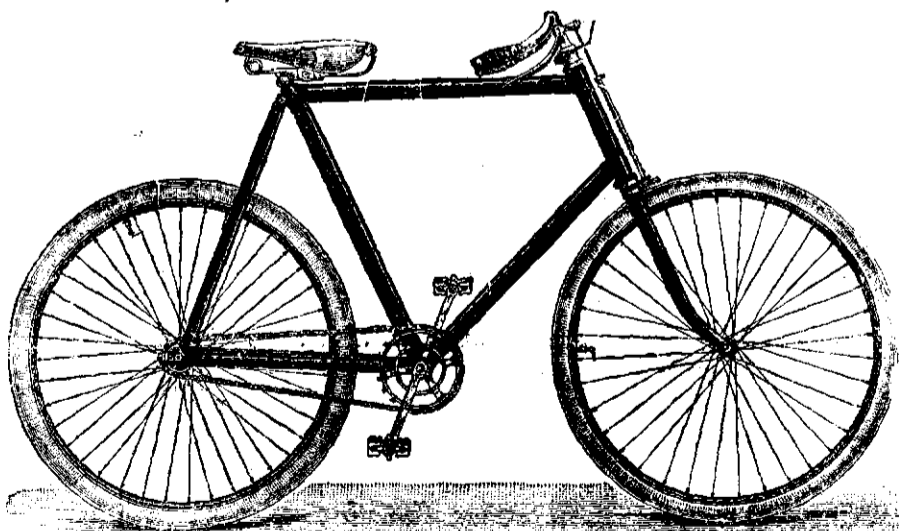
Koch Dániel

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 42,
vis à-vis de hotelul „Crucea-albă“.

Mare deposit de biciclete de primul rang, de mașini de cusut și exclusiv deposit de cele mai vestite biciclete

„Puch“.

Primește în lucrare transformarea totală, emailarea în toate colorile, precum și nickelarea a ori-ce biciclete.

Părți constituitoare de biciclete și mașini de cusut, precum și tot felul de fabricate pentru mașini permanent se găsește în magazinul meu.

Biciclete și mașini de cusut se vând cu prețuri favorabile.

Aplicarea la locul lor a sonerelor electrice și a telefoanelor de casă se eșecută cu prețuri foarte avantajoase.

Mare magazin de mașini electrice. Mare atelier pentru reparaturi.

Comandele din provincă se îndeplinesc cu toată punctualitatea.

733 — 37

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

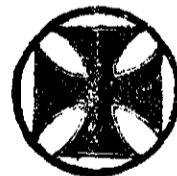
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și înviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuțurii de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenească binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieffințateea estraordinară a crucii mele electro-magnetice o recomandă cu înfăptire.

624 — 136

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.
folosibil numai la cepii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.